

medord, som maa formodes at være kendte af saa godt som alle, dels saadanne, der kun bruges meget sjældent. Man finder hurtig, hvad man søger, og Udgiverne synes som Helhed at have fundet gode og korte Forklaringer, saa at man for den billige Pris af kun 2 Kr. faar et Værk, som man vil kunne have megen Nytte af.

F. A. Brockhaus's Forlag i Leipzig fortsætter stadig Udgivelsen af Seriene

Alte Reisen und Abenteuer og
Reisen und Abenteuer.

Af 1. Serie har vi faaet tilsendt

Dr. Hans Damm: Francis Drake. Als Freibeuter in Spanische Amerika. (8°. 158 Sider med Illustr., 3 Kort; 2 Mk. 50 Pf.).

Beskrivelse af Drakes Farter i Spidsen for en Sjørøverflaade, der af Dronning Elisabeth af England har faaet Befaling til at ødelægge Spaniernes Handel paa Amerikas Kyster.

Dr. Albert Hermann: Marco Polo. Am Hofe des Grosskhans. (8°. 158 Sider med Illustr. og 3 Kort. 2 Mk. 50 Pf.).

Marco Polo opholdt sig i Slutningen af det 13. Aarhundrede 24 Aar hos Storkhanen Kublai og foretog Forskningsrejser i Kina, Thibet og Birma; Beskrivelserne heraf støtter sig paa Marco Polos egenhændige Optegnelser.

Dr. Paul Germann: Mungo Park. Vom Gambia zum Niger. (8°. 158 Sider med Illustr. og 5 Kort. 2 Mk. 50 Pf.).

Skotten Mungo Parks egen Beretning om hans Rejse fra Gambia til Niger sidst i det 18. Aarhundrede, der gennemførtes trods umaadelige Anstrengelser og Farer.

Dr. Hans Plischke: Vasco da Gama. Der Weg nach Ostindien. (8°. 158 Sider med Illustr. og 2 Kort. 2 Mk. 50 Pf.).

fortæller om Opdagelsen af Søvejen til Indien og Vasco da Gamas Værk som Vicekonge i Indien.

Af 2. Serie foreligger

Douglas Mawson: Leben und Tod am Südpol. (8°. 158 Sider med Illustr. og 1 Kort. 2 Mk. 50 Pf.).

Bogen er et Uddrag af Forfatterens store Værk af samme Navn om hans Rejse til Sydpolaregnene, hvorfra man for første Gang ved

Hjælp af den traadløse Telegraf forsøgte at holde Forbindelse med Civilisationen. Særlig interessant er Beskrivelsen af Mawsons Tur med 2 Ledsagere, der begge omkommer under Vejs.

Vilhjalmur Stefansson: Jäger des hohen Nordens. (8°. 159 Sider med Illustr. og 1 Kort. 2 Mk. 50 Pf.).

En forkortet Oversættelse af Forfatterens Værk: „*Hunters of the Great North*“ (New York 1922). Han fortæller om sin første Polarrejse, om Livet med Eskimoerne, Jagter o. s. v., idet dog hans senere Erfaringer hjælper ham til at kunne udfylde gjorte Iagttagelser og til at drage Slutninger, hvortil han ikke var i Stand, da han oplevede Begivenhederne.

Prins Max zu Wied: Unter den Rothäuten. (8°. 159 Sider med Illustr. og 1 Kort. 2 Mk. 50 Pf.).

Prins Max foretog 1832—34 en Rejse til Nordamerika for at studere Indianerne; han hjembragte et meget værdifuldt etnografisk Materiale og beskrev Turen i et større Værk, der udkom 1838—41. Den foreliggende Bog er et Uddrag heraf, hvor Læseren faar rig Lejlighed til bl. a. at lære Indianerne — navnlig Mandan-Stammen — at kende.

Samtlige Bøger er god og underholdende Læsning for alle, der interesserer sig for Jorden og dens Beboere saa vel i ældre Tider som i vore Dage.

Gustav Braun: Die nordischen Staaten. Norwegen, Schweden, Finland (8° 138 S. m. Illustr. og flere Kort.) Ferdinand Hirtz. Breslau 1924.

Disse tre nordiske Stater danner et naturligt Hele ved deres Ligheder i Jordbund, Klima og Erhvervsbetingelser og egner sig saaledes godt til en fælles Fremstilling, medens Danmark i Henseende til Natur og Livsbetingelser slutter sig nærmere til Mellemeuropa og derfor kun lejlighedsvis drages med ind til Sammenligning. Bogen giver først en Oversigt over de geologiske Forhold, Overfladeforhold, Terrænets Udviklingshistorie, Klima, Vandløb og Vegetation. Efter Naturforholdene behandles Bebyggelse og Erhvervsforhold og til Slut følger en Litteraturfortegnelse, 8 Tavler med 45, gennemgaaende velvalgte og udmærket udførte Billeder og endelig nogle Kort, hvoriblandt en Bearbejdelse af Steen de Geers Bebyggelseskort over Skandinavien.

Bogen indeholder paa 106 Sider Tekst en meget stor Mængde Stof, samlet fra et meget omhyggeligt Litteraturstudium, men den gør til-lige Indtryk af, at Forfatteren kun lidet kender Landet gennem Selvsyn. De geologiske Forhold gennemgaas med Grundighed, og man undres over at finde saa meget Stof sammentrængt paa saa faa Sider, men naar man kommer til Overfladedannelserne, som dog maa interessere Geografen mest, idet de har den største Betydning for Landets Frugt-barhed, saa maa man nøjes med at se dem nævnede en passant ved den geologiske Udvikling, og man leder forgæves efter at faa noget at vide om Morænegruset, som dog dækker langt den største Del af Landets Overflade. Om de Terrænforhold, som er en Følge af den geologiske Udvikling, faar man ligeledes kun lidet at vide, udover at man kan dele Landet i *Norwegisches Hochland*, *OberNorrland*, *Nieder Norrland* o. s. v., men hvori Terrænforskellighederne mellem disse be-
 staar, siges ikke. End ikke den for de svenske og finske Kystegne saa karakteristiske „hævede Skærgaard“, bliver mere end lejlighedsvis antydet. Dette flade frugtbare Lavland, gennem hvis Jord af hævede Havaflejringer, de gamle Skær stikker frem som enkelte Klipper, der længere nede i Landet vokser sammen, medens Sletten skyder sine Udløbere ind mellem dem paa de gamle Fjordes Plads, spiller netop for Geografen en Hovedrolle som Landets bedste Agerjord. Mang-foldige Mennesker kender denne Landskabstype fra Jernbanerejsen mellem Båstad og Gøteborg. Under Behandlingen af Næringsvejene er der medde-
~~et en Mængde statistiske Oversigter over Folkfordelingen~~
 Jordens Benyttelse o. s. v. i de forskellige Landsdele. Man ser, at natur-lige og kunstige Enge spiller en stor Rolle i Norge — det fremgaar af Teksten, at kunstige Enge er, hvad vi i Danmark kalder Græs-marker. I Sverige ser vi to andre Enheder: *Wiesen* og *Weiden*, Eng og Græsgang, 6 Sider længere henne kaldes disse dog ogsaa i Sve-rige naturlige og kunstige Enge, og af Høsttabellen paa næste Side fremgaar, at der fra de kunstige Enge (*Weiden*) avles betydelige Mængder af Hø, derimod er der ikke med et Ord omtalt det for Skan-dinaviens Kvægbrug saa karakteristiske Forhold, at baade Eng og Græsmark (*Weide*) kun ganske undtagelsesvis bruges til Græsning, men saa godt som udelukkende anvendes til Avl af Hø til Vinterfoder, medens Kvæget Sommeren igennem græsser i Skovene. Kun i Skaane, Hallands Slettebygd og enkelte andre skovfattige Egne bruges Græs-
 marken til Sommergræsning. Under den korte Omtale af Sæterbrug kunde man ogsaa godt være gjort opmærksom paa, at dette i Sverige saa godt som udelukkende bestaar i Udnyttelsen af Græsningen i afsides Skove, og at Græsningen i højtliggende Skove ogsaa for den norske Sæterdrift spiller en betydelig Rolle. Endelig under Littera-

turen klager Forfatteren over, at det meteorologiske Urmateriale fra Danmark (alene) ikke var tilgængeligt for ham. Man savner Oplysning om, hvorledes det var muligt at undgaa Adgang dertil, da det er publiceret i meteorologisk Aarbog, som udsendes til et stort Antal videnskabelige Institutioner ogsaa i Tyskland.

Trods disse Mangler og adskillige andre smaa Unøjagigheder, der kun viser Vanskeligheden ved at skrive et Lands Geografi ud fra Literaturstudium alene, indeholder Bogen overmaade meget af Interesse ogsaa for Danske, hvem man ikke stærkt nok kan anbefale at lære Broderfolkene og deres Lande at kende baade gennem Studie og Selvsyn.

M. Vahl.

L. Rütimeyer: Ur-Ethnographie der Schweiz. (8° 399 S. med talr. Illustr.). Helbing & Lichtenhahn. Basel 1924.

I denne Bog søger Forfatteren — der er Professor ved Basels Universitet — at paavise, hvordan der i hans Fædreland, Schweiz, findes talrige Kulturelementer, som har deres Rod i den forhistoriske Tid, ja ofte gaar helt tilbage til den palæolitiske Kultur. Grundlaget for denne Undersøgelse er den Konservatisme angaaende Redskabsformer og Arbejdsmetoder, som findes i visse afsidesliggende Bjerg egne, hvor man ofte under et ganske tyndt Overfladelag finder Rester af meget gamle Kulturkomplekser. Forfatterens Arbejdsfelt er navnlig Kanton Wallis; i dennes isolerede Bjergdale, hvor Sproget minder om Gammelfransk fra 12.—13. Aarh., har Befolkningens Levevis ændret sig meget lidt gennem Aarhundrederne; en stor Del af Beboerne fører stadigvæk et omflyttende Liv: Fra Sæterlivet i Alpehytten, med den primitive Smør- og Ostetilvirkning, til Landsbyens Kornavl og Dyrkning af Hamp og Hør og atter til Rhonedalen, hvor Vinen dyrkes og hvorfra Druerne transporteres i Lædersække paa Muldyrryg op til Vinpressen i Landsbyen, der ofte ligger 1000 m højere; næsten alle Fødevarer producerer de selv: Mælk, Smør, Ost, tørret Kød og Brød, og enhver er sin egen Haandværker; Klæderne væves hjemme, og det meste Værktøj kan de selv forfærdige. En saadan Bjergdal danner saaledes et lille afsluttet Samfund, ret uafhængigt af Omverdenen; ikke underligt, at Redskabsformer og Metoder har kunnet holde sig her uforandret gennem Aartusinder.

Efter denne Indledning gennemgaaer Forfatteren meget udførligt og ledsaget af et rigt Illustrationsstof et stort Antal Redskabsformer, hvis „Stamtræ“ undersøges, og hvorved der ogsaa trækkes mange etnografiske Paralleler. Kun ganske enkelte skal omtales her: De ejendommelige Kærvstokke, som har Paralleler i vor Budstikke og i Australiens Churinga og som ogsaa kendes fra palæolitiske Fund;